

Trimiterea foaiei acesteia la teritorul zonei strategice este permisă prin ordinul steinilor

II. évfolyam. 13. szám.

Cluj (Kolozsvár), 1922. március 31.

Magyar Nép.
POLITIKAI, GAZDASÁGI, SZÉPIRODALMI
KÉPES HETILAP

Előfizetési árak:
Egész évre ————— 44 L.
Fél évre ————— 22 L.
Negyed évre ————— 11 L.
Egy szám ára ————— 1 L.

Felelős szerkesztő:
DR. NALÁCZY ISTVÁN.
Főszerkesztő:
GYALLAY DOMOKOS.

Megjelenik minden szombaton.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Str. Regina Maria (v. Deák F.-u.) 35. sz.
TELEFON: 2-37. SZÁM.

Magyar gondok a parlament megnyitásakor.

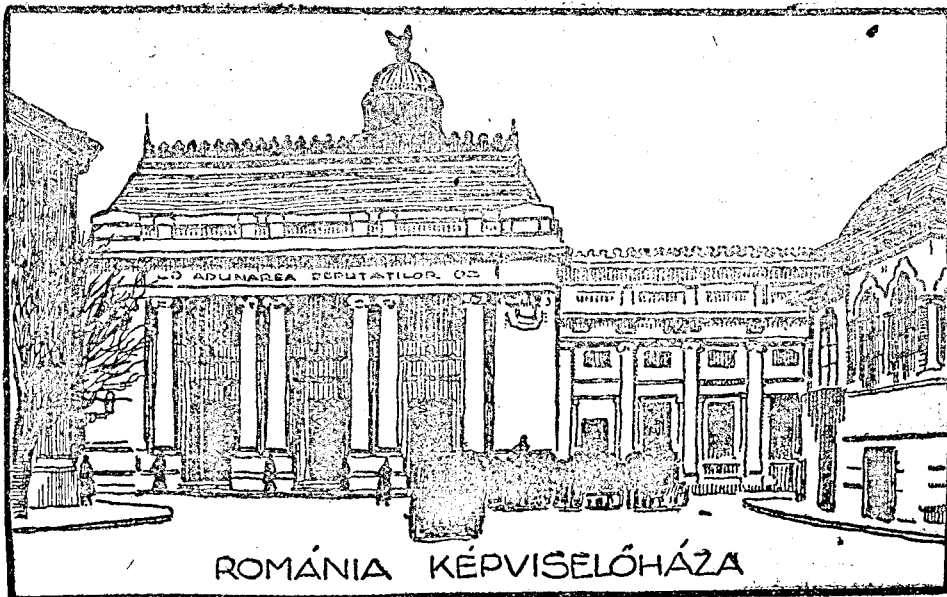
A magyar nép kétségtelenül vágyott a választási urnához. A trianoni béke után tisztába volt, hogy be kell illeszkednie az új helyzetbe s utógondolat nélkül akart is beilleszkedni. Ez természetes is. Az új országhatárok a szülőföld szeretetén nem változtathatnak. A trianoni béke aláírása után első alkalom most kínálkozott a választásra. A nép a választások elrendelése után egy percig se habozott, nem ingadozott, határozottan és komolyan akarta alkotmányos jogait gyakorolni. Gondolatmenete nagyon egyszerű, nagyon világos volt. Részt akarunk venni az állam ügyeinek intézésében, de megvalósítani akarjuk az annyiszor hangoztatott kisebbségi jogokat is. Így gondolkozott és helyesen gondolkozott.

Senkinek se jutott eszébe, hogy a magyar nemzeti kisebbség parlamenti tevékenységét éppen az államhatalom közegei akadályozzák meg minden emberi képzeletet messze meghaladó törvénysértések árán.

A magyar jelöltek vissza utasítása és a hivatalos jelöltek kinevezése a magyar népet megdöbbsentette. Komoly nyugalommal és méltósággal tartózkodott a szavazástól. De ez a nyugalom csak külső. Kebelében érzelemviharok dúlnak, elkeseredést, bizonyos megaláztatást érez, tépelődés, aggodalom fogja el sorsa iránt. Ime a hatalom nem engedi, hogy éljen állampolgári jogával s teljesítse állampolgári kötelességét, melyre komolyan elszánta magát. De bármilyen súlyosak a választási sérelmeink, elcsüggednünk nem szabad.

Hiszen vannak felemelő szempontok is. Ugron István, a Magyar-Szövetség nagyértékű és nagymunkája alelnökének a nyilatkozatából tudjuk, hogy a Felső választási sérelmeinket jóindulattal, a miniszterelnök megdöbbenéssel hallgatta meg. Ebből reményt meríthetünk a sérelmek orvoslására.

A választások folyama alatt a magyar egység valóban bizonyult. Választási ügyekben a Magyar-

Szövetség vezérő bizottságának mindenki alávetette magát. A Magyar-Szövetség sok méltatlan támadás után olyan intézménynek bizonyult, a milyennek a magyarság kezdetől gondolta. Az osztatlan magyar nemzeti kisebbség a Szövetségben látta és találta meg az egységet kifejező szervét és irányítóját. Ez a tény dicsőítést érdemel. Annyi csapás és balszerencse után, melyben részünk volt, az isteni gondviselés megóvott a legnagyobb veszélytől: a magyarság részekre való törésétől, mely az egységben rejlő és semmivel se pótolható erőből fosztott volna meg.

Nekünk bátor szívvvel, erős lélekkel kell haladnunk a megkezdett uton. Sikert márhóholnapra nagy dolgokban, nagy célok kiküzdésében elérni nem lehet. De csendben, a törvények tiszteletben tartása mellett résen leszünk, hogy elfoglaljuk helyünket mindenütt, a hova a politikai és polgári jogok utat nyitnak. Részt kérünk a községi ügyek intézéséből, nyilván tartjuk a választói névjegyzékek kiigazítását, fejlesztjük kulturánkat, törhetetlenül ragaszkodunk felekezeti iskoláinkhoz, melytől gyermekeink valláserkölcsi nevelése és jövő boldogsága függ. Hiszen helyesen mondja Laplace: „nincs boldogság vallásos érzelmek nélkül.”

Maradunk továbbra is elvi alapon. Egységesen válvetve küzdünk, nemzeti kisebbségi jogainkért.

A választási sérelmek okozta nagy csalódást váltsa fel az a bizalom, hogy a magyar népnek azok az értékes tulajdonságai, melyek annyi vészen és szírtén keresztül vezettek, nem enyésztek el, csak szunyadnak. Rajtunk áll, hogy ezeket a szunyadó erőket életre hívjuk s felhasználjuk. Ezek az erők: egyetértés, fajszeretet, akarat, erély, munka, hit és szeretet. Használjuk fel az időt ezen erők érvényesítésére. Jól mondja Jósika Miklós: „az idő egy kincs-szekrény, melyből aranyat vagy kavicsot merithetni.” Ha okosan élünk az idővel, nincs hatalom, mely jogaink és érvényesítésünk útjába állhatna. — Céltudatosan felépíthetjük azt a világot, melyben ember és ember között nem lesz válaszfal. A faj s minden nemzeti egység a szeretet és kultura átfogó erejében megtalálja az emberiség összetartásának áldásthözó gyümölcsét.

Előre csüggedés nélkül!

Dr. Albrecht Lajos.

Politikai hírek.

A parlament megnyitása. Folyó hó 27 én, hétfőn megnyitották az új parlamentet. A megnyitóról az ellenzék tüntetően távol maradt. A trónbeszéd szerint a parlamenti legfőbb feladata az alkotmány elkészítése, a földreform folytatása, az adótörvények megteremtése. Külpolitikai tekintetben Románia a kisantanttal fog együtt működni.

A gyulafehérvári pártgyűlés. Az ellenzéki pártok a parlamenten kívül is fontos politikai mozgalmakat terveznek. A gyulafehérvári pártgyűlést — hír szerint — a husvéti ünnepeken akarják megtartani. A szervező bizottság egyik tagja kijelentette, hogy ezen a gyűlésen több százezer román fog megjelenni, hogy jövő sorsáról döntsön.

A magyarság egyetlen képviselője, Bernády György betegsége miatt nem jelenhetett meg a parlament megnyitásán, de a további munkában részt fog venni mindaddig, amíg ez nem válik erkölcsi lehetetlenséggé számára. Működése ki fog terjedni a magyarság minden sérelmének feltárására. Kijelentés szerint a Magyar Szövetség vezetőségével minden kérdésben egyöntetű megállapodásra jutva kezdi meg parlamenti szereplését. A Magyar Szövetség vezérőbizottsága a parlament első ülése után tanácskozára gyűlt össze, hogy megbeszélje a helyzetet.

A magyar szenátorok Bukarestben. Majláth Gusztáv Károly gróf erdélyi püspök és Nagy Károly református püspök a szenátus megnyitásán megjelentek. Fülöp Béla temesvári és Páll István székelyudvarhelyi szenátorok szintén a Magyar Szövetség programját képviselve vesznek részt a szenátus ülésein.

Mit szeretnénk mi, falusi gazdák, megtanulni?

Magyarfenes, 1922. március 21.

Megszeretnők tanulni, hogy mi, kisbirtokosok, munkások és kis iparosok együttes szervezkedés által hogyan tudnánk oly társadalmi falat, oly társadalmi várat készíteni, amelybe be ne tudjon hatolni senki, ki ezen osztályokat kiuzsorázni, vagy elnyomni akarja. Ezt akarunk, mivel a mai nagykereskedelemnek egyik osztálya rávetette magát ezen gyöngye osztályokra, hogy azokat szorult helyzetében kiaknázza. Ez osztály a régi kormány tapasztalatlanságát kihasználva, oly irányba terelte a kereskedelmi politikát, hogy a termelő osztály értékesítésre szoruló minden anyagának az árát mesterségesen lezorítsa, míg a valuta spekulációkkal és hatalmas vámmokkal a ruházati és fölszerelési gyári cikkek árát oly magasra növelte, hogy ezáltal úgy a termelők, valamint

Olvassa a „Magyar Nép”-et

a kézműiparosok, mint földolgozó osztályok tönkre kell, hogy menjenek. Ezen okokból ma már a kicsiknek és gyöngéknék is tömörülniök kell veszélyeztetett érdekeiknek megvédésére, még pedig a független gazdakörökben, földmives és iparos szövetségekben.

A nagytőkék emberei, amint látjuk, napról-napra csoportosítják, növelik bankrészevényeiket, hogy hatalmukat inkább föntarthatassák. Azért mi gyöngék is erőt kell, hogy föállítsunk erő ellen, hogy az erők erős küzdelméből fejlődjön ki egy új, egészséges állapot.

Igy szervezkedett és erőben szervezkedése által nagyon sokat nyert az iparos munkás-osztály, mert egyesületekben csoportosulva, arra kényszeríti a nagytőkét, hogy tiltakozó szavát sok esetben meghallgassa.

De szervezkednünk kell az agrártörvények jogos és igazságos végrehajtásáért nekünk, gazdaembereknek is, hogy kiváltkép az erdő és legelő-illetmények elosztása a földmives és kisbirtokos osztály számáraéhoz és állatállományához mérten vitessék keresztül olykép, hogy a magyar kisebbség rövidítést ne szenvedjen. A földmives hiába kap földet, birtokot, ha nincs legelője, ahol jószágot tarison, neveljen, mellyel a kis földes-kéjét megművelni és trágyázni tudja. Enélkül kis birtoka pár év alatt fölemészti maga magát.

Azért tettek nagyon sok községet szegénnyé a tagosítással, mert a legelő elkülönítéssel elvesztették az azelőtti uradalmi erdőkön és legelőkön élvezett szabad legelgetési jogukat s az erdő és legelő-illetmények arányosításánál, mint rendszeren, mindig a kicsik, a falvak lakói, a gyöngébbek húzták a rövidebbet, mert az uradalmak javára majd minden község megnyomódott. Azért kell szervezkednünk, hogy az agrár-eszmék helyes és igazságos diadalra vitelével vagyonossá tegyük a falusi népet, mert a vagyonos nép úgy a haza, valamint egymás iránt is áldozatra kész, míg a gyöngé, szegény nép áldozatra képtelen.

Szervezkednünk kell, hogy a nép hatalmas számarányával tudjon hatást gyakorolni a kormányra is, hogy változtassa meg az olyan intézkedéseit, melyek a szegény nép gazdasági kiaknázását és anyagi tönkretételét teszik lehetővé. Lobogtatnunk kell a nép védelmi zászlaját, melyre a jog, igazság és a becsületes munka védelmét kell felirnunk.

De ezen szervezkedés keresztülvitelében a népet szerető lelkes papjaink, tanítóink és ügyes vezető embereinkre van szükségünk; olyanokra, akik közel vannak a nép lelkéhez, akik érzik szívük dobbanását, akik a néppel éreznek és szívesen akarnak do'gozni a néppel a népért, hogy annak erkölcsi és anyagi jólétét előmozdítsák.

Szemem előtti képzeletben elvonulnak a régi nagy idők alakjai, akik életet, vagyont áldoztak a népért, a kis emberek jogaiért, akik azt akarták, hogy együtt,

egyetértve dolgozzanak a kicsikkel a haza nagyságáért. És úgy gondolom ma is, hogy úgy a műveit körök, miőt az iparos, a földmives és a munkás előtt egy cél lebegjen: a megszentelt föld, a közös hazánk fölvirágoztatása és egymás boldogítása.

Bárdos Péter.

KÜLFÖLD

A jóvátétel kérdése. A győztes hatalmak a hadisarcot „jóvátétel“ címén követelik a legyőzöttektől. Bizonyos, hogy a háboru sok kárt tett, aminek jóvátételére, helyrehozására szükség van. De másfelől az is bizonyos, hogy a győzők követeléseit oly mérhetetlenül nagyok, hogy a legyőzöttek tönkretétele hamarabb be fog következni, mint a háborus károk jóvátétele. Magyarország jóvátételei-tartozásairól is híreket közölnek a lapok. Aranyban és élőállatok kiszolgáltatásában akarják behajtani a követeléseket. Csupán állatokban 3750 lovat, 13.000 szarvasmarhát, 5000 juhot és 7000 sertést akarnak kapni. Ezek a követelések a végletekig elkészerítik a szerencsétlen ország népét és máris oly izgalmat keltettek, hogy mind az antant bizottság vezetői mind a kormány egyes tagjai szükségesnek tartják cáfoló nyilatkozatokkal csillapítani a hangulatot. A magyar keresztény-szociálista munkásság a külföldi munkás szervezetekhez fordult és arra kérte ezeket, hogy akadályozzák meg a rettenetes összegek behajtását.

Németországban hasonló elkeseredés uralkodik. Az antant újabb meg újabb cimeket talál a hadisarc növelésére. Angol lapok aggodalommal irnak arról, hogy Berlinben milyen izzó hangulat uralkodik az új jegyzékek átnyujása miatt. Attól lehet félni, hogy a Wirth-kormány lemond és utánna vagy a katonai párt vagy a bolsevizmus kerül uralomra.

A nagy hatalmak kapzsisága különben a szövetségesek egyikét-másikat is szeretné megadóztatni. Meglepő hatást vált ki például román lapok azon hire, hogy Franciaország jegyzéket küldött a Bratianu-kormányhoz, amelyben azt követeli, hogy a Magyarországot megszálló francia hadsereg költségeit Románia egyenlítsse ki. A franciák azzal indokolják követelésüket, hogy annak idején a francia hadsereg a Magyarország ellen működő román hadsereg balszárnyán szintén felvonult és ennek köszönhető a budapesti elönyomulás. A román kormány a követelést aligha fogja teljesíteni.

Horvátok csalódása. Irunk már róla, hogy a horvátok külön képviselőt akarnak küldeni a génuai konferenciára, ami állami különállóságuk kidomborítását jelentette volna. A nagyhatalmak ezt a kérést a csehek és szerbek közbelépésére, elutasították. Reményeik meghiusulása nagyon elkeseríti a horvátokat. Lapjelen-

tések szerint a horvát képviselők Bécsben titkos gyűlést tartottak és önálló horvát kormányt alakítottak.

Angolok Budapesten. Budapest kereskedelmi jelentőségét a franciák mellett az angolok is a maguk javára igyekeznek kihasználni. Itt akarják felállítani azokat a szervezeteket, amelyekkel a Duna viziutját az angol kereskedelem szolgálatába állíthatják. A Kelenföldön máris hatalmas raktárakat építenek. Ide fogják hordani a maguk ipárcikkeit, hogy elosszák az utódállamok piacain, itt fogják összegyűjteni Magyarország mezőgazdasági termékeit, hogy Angliába szállítsák. Angol pénzen a gyárak egész sorát akarják fölépíteni.

Oroszország kétértelmű magatartása. Miközben Oroszország előkészületeket tesz a békés-szellemű genuai konferenciára, lapjelentések szerint a vörös hadsereg délen, Odesza körül, északon Lengyelország határán gyülekezik. Trockij tavaszi manőverről beszél, sajnos igen jól tudjuk, hogy az ilyen manőverek legtöbbszörre a háborús szándék leplezésére szolgálnak. A jelen esetben az is lehet, hogy Oroszország csak tüntetésképpen csörteti a kardját s így a har hatást gyakorolni a genuai értekezlet tanácskozásaira.

Választások Magyarországon. Az egységes kormányzópártnak sikerült a kis gazdákkal végleges egyezséget kötni a választások idejére s így a parlamenti többség biztosítva van. A választáson szociálisták is résztvesznek, ami nagy lépést jelent az ország közbékéjének a javára. Bethlen miniszterelnök vasárnap tartotta meg az egységes párt hódmezővásárhelyi zászlóbontását, a miniszterelnököt és a kíséretében leutazott politikusokat nagy ünnepélyességgel fogadták. A zászlóbontó népgyűlésen Bethlen hangoztatta, hogy a kormányt és nemze gyűlést váratlan események akadályozták meg munkájában. A nemzetgyűlési pártviszályok s a párthullámzások szintén akadályozták a munkát. A nemzetgyűlés ennek dacára sok hasznosat alkotott. Bethlen miniszterelnök ezután kiemelte, hogy amíg Magyarország feje felett ott van a jóvátétel veszedelme, a pénzügyi konszolidáció reménye nagyon csekély. Nyugatmagyarország ügyében Magyarország Ausztria műízgalmaival szemben a velencei egyezmény alapján áll. Ezután a miniszterelnök a király-kérdésben ismertes álláspontját fejtette ki, hangoztatva, hogy nem lehetett habozni, amikor a király és a nemzet között kellett választani. A veszélybe került ország idegen megszállás alá került volna, ha a puccs sikerül. A pénzügyi helyzet súlyos. Magyarország bevételeiből a kiadások nem fedezhetők s hosszabb ideig a költségvetési egyensúly visszaállítása hiábavaló, ha ebben a munkában a győzők nem segítik Magyarországot. Többtermelésre kell törekedni.

HÍREK

U. i. Előfizetési díjakat a következő címre tessék beküldeni: Minerva R.-T. Cluj—Kolozsvár Strada Reg. Maria (Deák Ferenc-u.) 1.

Naptár 1922. ápril. 1-től ápril. 15-ig. A hold fényváltozásai: Ápril. 5-én elsőnegyed, 11-én holdtölte. A nap hossza 12 ó. 45 perc. A hó végéig egy óra 35 percet nő a nap. Ápril. 12-én nagyszerdával kezdődik a nagyhét. Vásárok: Ápril. 1. Felsőbajom, Marokod, Németbogsán, Petres, Varjas, Vizakna. Ápril. 2. Alsócernáton. Ápril. 3. Arad, Nezsider, Szentágota, Szentjobb. Ápril. 4. Etéd, Zichyfalva. Ápril. 5. Baromlaka, Bethlen, Hidalmás, Szilágycseh. Ápril. 6. Alsóvíst, Bálincs, Kékes, Marosillye, Marosvásárhely, Mehádia. Ápril. 7. Marosujvár, Oláhlápos, Resicabánya, Topánfalva. Ápril. 8. Balázfalva, Gyergyószentmiklós. Ápril. 9. Csermó, Vámosgátfalva. Ápril. 10. Alparét, Csikszentgyörgy, Csikbánkfalva, Feketető, Kraszna, Kutyfalva, Küküllővár, Kürpöd. Ápril. 11. Aranvosmedgyes, Bánffyhungad, Gyulafehérvár. Ápril. 12. Egerhát, Halmagy, Kerellőszentpál, Székelyhid. Ápril. 13. Erdőd, Köhalm, Nagybacon, Som, Tasnád, Valyomárc. Ápril. 14. Borgóprund, Csikszépvíz, Nagyszalonta. Ápril. 15. Józseffalva.

Zavar az ünnepek megállapítása körül. Közöltük a belügyminiszter azon rendeletét, amely a kötelező munkaszünetet május 10-re és az áldozócü-törtői hősök emléknapjára korlátozza. Ebben az ügyben a munkaügyi miniszterium is adott ki egy rendeletet, amely január 24-ik, május 10-ik és december 1-ét jelöli meg hivatalos ünnepek gyanánt. Mivel a két rendelet ellentétes intézkedéseket tartalmaz, meg kell várnunk, amíg megjelenik a harmadik, amely a kettőt összeegyezteti.

Koronák bejelentése. Az egyházi főhatóságok ez uton is figyelmeztetik híveiket, hogy a korona bejelentéseket ne mulasszák el. A rendelet a bejelentés idejét nem szabja meg, de jó minél hamarabb végrehajtani. A kérés román szövegét és a táblázat mintáját már közöltük.

Kérjenek mutatványszámokat! Lapunk barátait szépen kérjük, figyelmeztessék jóembereiket, hogy kérjenek a Magyar Népből mutatványszámokat. Egy hónapig ingyen küldjük annak, aki erre a kedvezményre jelentkezik. Aki megkedveli, talán meg is fogja a hónap leletével rendelni, de ha nem rendel meg, akkor is jó barátok maradunk.

A szászok példája. A művelődés terén szász polgártársainktól sokat tanulhatunk. Már régóta vannak olyan intézményeik, amelyek közvetlenül a falusi gazdaság előhaladását szolgálják. A megyesi földmivessiskola az idén ünnepli meg keletkezésének ötvenéves fordulóját. Az ünnepeket arra használják föl a szászok, hogy újabb művelődési intézmény alapítanak meg. Gyűjtést indítottak ugyanis a felnőttek oktatását célzó mezőgazdasági téli iskola létesítésére, ahol a földmivessziszály felnőtt ifjúságát akarják továbbképezni. A szászok összetartása bizonyára megteremtí

ezt a fontos intézményt. Bizony a népműveltség terjesztése dolgában sokat tanulhatnánk tőlük.

Ha két testvér katona. Bukaresti jelentés szerint a hadügyminiszter elrendelte, hogy amennyiben egy mostan berukkolt fiúnak idősebb testvére is katonai szolgálatot teljesít, akkor ezt az idősebb fiút haza kell bocsátani. A rendeletet a sorozó-bizottságok hajtják végre.

A gazdáknak új nehézségekkel kell megküzdeniök. Azokban a nehéz időkben, amikor a marha ára félelmesen leesett, egy vizsgálatára volt a számító gazdának: a tejet és a vaját jó áron tudta értékesíteni. A városoktól félreeső faluk egyenként és szövetkezetekben a vajkészítésre rendezkedtek be és Kolozsváron is gyakran találkoztunk asszonyokkal, akik a messzi Székelyföldről hozták el a pompás vajat eladásra. A kormány egyik utóbbi intézkedése ezt a kereselforrást — a vajkészítést — bizonyosan csökkenteni fogja. A rendelet szerint ugyanis ezután a teheneket az állatorvos meg fogja vizsgálni s csak azoknak a tejéből szabad vajat készíteni, amelyeket a vizsgálat egészségeseknek minősített. A rendelet kiadásának az az oka, hogy sok helyen romlott vajat vittek a piacra, amittől megbetegedtek a fogyasztók. A rendelet sok költséget fog a gazdáknak okozni és bizonyosan nem egynek a kedvét is elveszi a vajkészítéstől. Ezt pedig a városi fogyasztók fogják megsínyleni.

Az Emke nehéz helyzete. Az erdélyi közművelődési egyesület a napokban tartotta választmányi ülését. Az előadói jelentés nagyon szomorú képet festett az egyesület helyzetéről. Alapszabályait nem hagyták jóvá a kívánt módon, működését kicsinyre korlátozták. Birtokait az agrártörvény hibás alkalmazásával elvették, pénzvagyona hadikötvényekben van és nem kamatozik, a taggyűlés elé akadályokat gördítettek. Az utolsó három év alatt nagy hiányok keletkeztek költségvetésében, úgy, hogy áldásos közművelődési munkáját nem tudja folytatni. A magyar társadalomnak egyik legsürgősebb feladata lesz az Emke talpraállításához adományaival hozzájárulni.

Az új kormány adótörvénye. A *Lupta* című román lap azt írja, hogy ebben az évben a meglevő adótörvények lesznek érvényben, mert a parlamenti tárgyalások megkezdéséig nincsen idő az ígért módosítások keresztülvitelére.

Új rendelet a hadikárokról. Az előző kormányok alatt gyakran felröppent az a hír, hogy a háborús pusztítások károsuljait kárpótlást fognak az államtól kapni. Azoknak, akik ebben a hitben reménykedtek, nagy csalódást fog okozni a mostani kormány egyik körirata. Ebben az áll, hogy a kormány mostani nehéz pénzügyi viszonyai közt nem tehet eleget a hadikárok kifizetésének. Azonban a jövőre, amikor az állam pénzügyei megjavulnak, újabb ígéretet tesz a kárpótlási összegek folyósítására. A rendelet azzal végződik, hogy a lakosság ne nyugtalankodjék és ne halmozza el a pénzügyi vezérigazgatóságot kérelmeivel, mert azokat most még úgy sem teljesítik.

Hún utódok. A magyar tudományos akadémiában Erdélyi László kolozsvári egyetemi tanár bemutatta kuta-

lásainak eredményét a székelyek eredetére vonatkozóan. Válaszolt Jorga történetírónak a román parlamentben elhangzott arra a kijelentésre, hogy a székelyek elmagyarosított románok. Erdélyi szerint a székelység eredete az Árpádokkal szemben állott népek között keresendő, akik hadifoglyokként kerültek a magyarokhoz. A székelyek bolgár-hún eredetűek s miután elmagyarosodtak, csak hun eredetük emlékét őrizték meg.

Aki nem hitte volna. Egy Kolozsvár környékéről való olvasónk zsebébe tette lapunk előző 12-ik számát, bekopogtatót a telekkönyvi hivatalhoz és az ismertető cikkünkben adott utasítások szerint igyekezett megállapítani nagyanyjának telekkönyvi adatait. Amint nekünk később elmondotta, a dolog teljesen sikerült, kijegyezte az egyes parcellák helyrajzi számait és a többi tudnivalókat. Azzal fejezte be örvendező előadását: Nem hittem volna, hogy valaha ezt is megtanulom. Hát bizony, sok mindent megér az ember, amit nem hitt volna. Az cselekszik helyesen, aki megérti az idők szavát és tanulással, magaművelésével felfegyverkezik a nehézségek leküzdésére. Mi a tanulásban, művelődésben szeretnők olvasóinkat előre segíteni. Mostani számunk is sok értékes tudnivalót közöl olyan dolgokról, amik a földméréssel is kapcsolatosak, de önállóan is sokszor előfordulnak a gazdasági életben. Ne tessék a fáradságot sajnálni a tanulmányozástól!

Hírek a vasutról. A román állami vasut vezérigazgatósága március 16-án értekezletet tartott, amelyen a forgalom megjavításáról tárgyaltak. Az üzletvezetők jelentései szerint egyik legnagyobb baj, hogy annak idején a tanult és megbízható mozdonyvezetőket elbocsátották a szolgálatból. Most elhatározták, hogy az esküt nem tett mozdonyvezetőket főlsozlíják a szolgálat újból való megkezdésére és a jelentkezőknek olyan fizetést adnak, amilyen szolgálati idejüknek megfelelő. Az értekezlet úgy határozott, hogy a vagonok kiutalásá újból az állomásokra kell bízni, tehát a vagonkiutaló bizottságok rövidesen feloszlanak.

Katonai évek beszámítása. A hadügyminiszter elrendelte, hogy azokat a szolgálati éveket, amelyeket a csatolt területek lakói az osztrák-magyar vagy az orosz hadseregben eltöltöttek, rangra való tekintet nélkül be kell számítani a román hadseregnél esedékes szolgálatba.

Gazdaköri élet. Az iklandi Műkedvelő Ifjuság f. évi március 19-én fényesen sikerült színelőadással és szépségversenyei kapcsolatos mulatságot rendezett, mit megelőzött a helyi Gazdakörnek gazda délutánja tartalmas műsorral, amelyen számosan vettek részt a szomszéd községek gazdái is. Ez alkalommal színre került: Abonyi Lajos: „Betyár kendője“ c 4 felv. népszínműve, az unitárius iskola termét zsufolásig megtöltő közönség előtt. Az előadást tánc követte, mely a reggeli órákban ért véget. A szép anyagi sikernél sokkal szebb és nagyobb az erkölcsi, amiért elsősorban a szereplőket illeti a dicséret. De ki kell emelnünk: Kovacs Béla unitár, lelkeszt, Filep Gábor gazdaköri elnököt, Török János unitár, tanítót és Lőrinczy Zoltán urat, kik mint fáradhatatlan rendezők vettek részt az est sikerében s a darab betanításában.

Postai zavarok. A sok panasz, amit a posta ellen felhoznak, megnyilatkozásra készítette a mozgó posták főnökét. A nyilatkozat szerint a posta főbaja abból származnak, hogy a fejlett erdélyi posta működését megzavarták a regábeli rendszerrel. Az erdélyi posta számára nagyon kevés kocsit juttatnak a vonatokon s ezekbe a szállítmányok nem férnek be. A lemaradt küldemények a zürzavarban „elkallódnak” vagy legjobb esetben hetek múlva kerülnek rendeltetési helyükre. Az elkallódott csomagokat régen ügyes nyomozó alkalmazottak kutatták, ma erre sincs kellő szervezet. Az erdélyi igazgatóságok állandóan sürgetik a bukaresti központot a bajok orvoslására.

Rendelet a pénzküldésről. A postaigazgatóság rendeletben hozza köztudomásra, hogy sem belföldre sem külföldre egyszerű vagy ajánlott levélben pénzt küldeni nem szabad. A posta nem felel ezeknek a küldeményeknek a kézbesüléséért és a rendelet ellen vétőket meg is büntetik.

Egy magyar község előhaladása. Szerkesztő-ségi asztalunknál sok szóbeli és írásbeli értesülés fut össze. Alkalmunk van egyes vidékek, egyes faluk erkölcsi és szellemi állapotát megismerni. Milyen öröm számunkra, mikor haladásról értesülünk. Ilyen értesülések rendszerint onnan jönnek, ahol a népek lelkes, tevékeny vezetői vannak és ahol a nép és annak vezetői között megvan az egyetértés. Szeretjük az ilyen népet és az ilyen vezetőket példaképpen a többi elé állítani! Nem kell dicsérenünk a mezőségi Ördögkeresztur magyar népét s az ő lelkes, fiatal, papját. Néhány hónap munkája ezt a félreeső falut nagy mértékű haladásra bírta, amiről esed mélyesen működő ifjusági egylete, dalköre, újjászervezett gazdaköre és hitelszövetkezete tanuskodik. Vajha minden falu meg mozdulna. Itt a színleladásokat nem olcsó komédiának fogják föl, mint igen sok helyen, hanem a magyar művelődés, a lelki egybefonódás eszközeinek. Vajha sok ilyen eredményről számolhatnánk be.

Hogy áll a leu? Kolozsváron március 25-én a külföldi valutákat a következő áron jegyezték:

100 leu =	0.70 dollár
100 „ =	270.— márka
100 „ =	3.80 svájci frank
100 „ =	15.— lira
100 „ =	640.— magyar korona
100 „ =	4300.— osztrák korona
100 „ =	8.— francia frank
100 „ =	39.— cseh korona.

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Rt.

Kolozsvárt, Piața Unirii (v. Mátyás király-tér) 7. szám.

Alaptőkéje: 16,000,000 Lei.

Tartalékok circa; 15,000,000 Lei.

Fiókjai: Désen, Dicsőszentmártonban és Gyulafehérváron. — Affiliált intézetei: Tordasárványosvármegyei Takarékpénztár Rt. Udvarhelymegyei Takarékpénztár Rt. Székelyudvarhely és Bognár és Szántó Erdélyi Kereskedelmi Rt. Aruraktárai a vasut állomás mellett.

GAZDASÁGI ÉS SZÖVETKEZETI ÉLETELE

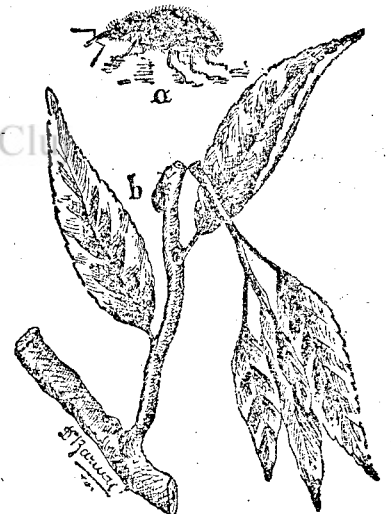
Bogárrázás.

A tavasz első meleg sugarainak hatására — március, április hónapok folyamán — a gyümölcsfákon a múlt hónapban elhelyezett peték, bábok kikelnek, a bogarak téli dermedtségükből felélednek, a fákra föl-másznak, részint, hogy ott táplálkozzanak, részint, hogy új utódok származásáról — petéik elhelyezésével — gondoskodjanak.

A kikelő peték jórészt a gyümölcsfának legneme-sebb, legértékesebb részét, a termőrégyeket, virágokat, gyümölcsöket bántják s igen gyakran kimondhatatlan károkat okoznak s az egész évi gyümölcsstermést veszélyeztetik. Ilyenek: a rügyfuro-, bimbólikasztó-, arató-bogár, gubacs légy, recés körtepoloska, különféle cse-rebogarak a sokféle

színű eszelények stb. A kis fiatal virágbim-bót, gyümölcsöt nem tudjuk olyam méreggel bepermetezni, amely a bogaraknak, a kikelt hernyóknak ártana s amellett a virágot, a termést ne veszélyez-tetné. S ha még ártana is a rovaroknak a per-metező anyag, nem vagyunk képesek, a legpontosabb, a leg-lelkiismeretesebb mun-ka és a legökéletesebb permetező eszközzel sem, úgy megpermetezni a fát, hogy annak minden legparányibb részére a permetből jusson. Így, hogy részint a boga-rak petéiket el ne helyezhessék, részint, hogy rágásaikkal kárt ne okozhassanak, leghathatósabbban csak úgy tudjuk elpusztítani, ha a fákról idejében, többször meg-ismételve, lerázzuk.

Legjobb a fákat a kora reggeli órákban — ami-kor még a bogarak dermedtek, harmatosak — rázo-gatni; mert ha már felmelegszik a levegő, a bogarak élénkebbek lesznek s így — a rázás folytán — estük-ben elrepülnek. E célból a fák alá ponyvát, lepedőt, vagy nagyobb papíros darabokat terítünk úgy, hogy a fa egész lombzata alatt a föld be legyen terítve. A fának a rázása inkább hirtelen, zökkenésszerűen tör-ténjen, mert a fa ágának ide-oda való löbálásával célt nem érünk el. A kisebb, alacsonyabb, vékonyabb

törzsű fánál ez könnyen, egyszerűen megy, míg magasabb, vastagabb törzsű fánál — már sokkal körülményesebb. Itten már ágról-ágra kell mennünk s igen gyakran kétágu létrát és hosszú, kampós rudat kell igénybe vennünk. Hogy ha egy-egy ilyen rázáskor azt látjuk, hogy sok bogár hullott le, akkor azt ismételjük meg reggelenként többször is, mindaddig, míg bogarakra akadunk. Később, még május hónapban is tegyünk próbarázásokat, mert az eszelények, csak májusban kezdenek garázdálkodni. A ponyvára lehullott bogarakat, hernyókat, megtámadott virágbimbókat gyűjtjük össze gondosan és semmisítjük úgy meg, hogy többet azok életre ne kelhessenek. Vannak igen sokan — és nagyon helyesen — akik az összeszedelt rovarokat mindjárt egy petróleumos vízzel megtöltött edénybe szedik, ahol a petróleumtól egyhamar elpusztulnak.

A mellékelt ábrán feltüntetett *rügyfuro bogár* a többiektől eltérőleg kártételeit csak szeptember hó táján végzi azáltal, hogy akkor sorra járja a termőrügyeket és azokba egy-egy petét rak. A peték hosszú ősszel, vagy tavasszal ott kikelnek és a kukac az egész rügyet úgy tönkreteszi, hogy az tavasszal nem képes virágozni. E bogarat szeptember hó folyamán csak olyan fákról rázhatjuk, amelyekeken termés nincs, mert különben a gyümölcsök lehullanak. Ha termés volna, kisebb, könnyen megközelíthető fákról szedjük le kézzel, nagyobb fáknál pedig bizzuk a madarakra.

Mi az állatkivétel föllendülésének az oka?

Egy szakférfiu erre a következő feleletet adja: A Romániából származó marha igen keresett cikk a külföldön, nem is annyira jóságá, mint olcsósága miatt. A külföld szívesen vásárolja a Romániából jövő marhát, hiszen a leunek az olasz lírához, a francia frankhoz, a hollandi forinthez és egyéb jó valutákhoz viszonyított alacsony állása ezt a vásárt kifizető üzlettelé avatja. Hogy csak egy példával éljünk, az olasz vevő a mi marháink kilóját egy líráért veheti, míg Olaszországban nyolc és tíz líráért adja el kilónként. A svájci kereskedő még előnyösebb helyzetben van, mert a romániai élőállat kilóját fél svájci frankért szerezheti meg és busás jövedelemmel adhatja el otthon. Természetes, hogy ilyen körülmények között roppant nagy a kereslet a romániai élőállat iránt.

A mezőgazdaság helyzete. A gazda számára nagyon fontos tudnivaló, hogy milyen az egész ország mezőgazdasági állapota. Csak az egésznek ismeretével lehet az árak alakulására már előre következtetéseket vonni és szükséges elővigyázattal élni. A mezőgazdaság állapotáról szóló jelentések kiadását az Erdélyi Gazdasági Egylet ismét megkezdette. A tudósítói listától beérkezett jelentések alapján az alábbiakban közöljük az első tudósítást.

Időjárás. A téli időjárás a mezőgazdaságra általánosságban kedvezőnek volt mondható. A kevés túlságosan hideg napot kivéve az átlagos hőmérséklet nem maradt a normálison alól, sőt különösen az utóbbi hetek középhőmérséklete a rendesnél sokkal magasabb volt, a tél elején körülbeül két hónapig tartó száraz, hideg időjárás sem volt olyan kedvezőtlen, mint amilyennek azt első tekintetre várni lehetett. Január és február hónapokban vastag hótakaró borította a földet, ami a beállott erős fagy ellen védelmet nyújtott. A csapadék mennyisége is kielégítő volt és helyrehozni látszik az őszi szárazság folyamán beállott hiányt. A kitavaszkodás a szokottnál korábban és igen hirtelen következett be.

Gazdasági munkálatok. A korai kitavaszkodás folytán a tavaszi munkák március elsejével mindenütt megindultak, úgy, hogy a kedvező időjárás mellett remény van az ősszel fennmaradt hiány póllására. A tavaszi szántás-vetési munkák még a legmagasabb fekvésekben is március elsejével kezdetüket vették és a kedvező időjárás mellett serényen folynak. Csak egyes túlmagas fekvéseken nem engedett föl annyira a föld, hogy a talajművelő munkákat megkezdhessék, ilyen helyeken még trágyahordással, vagy épület és tűzifa hordással foglalkoznak, ugyancsak megindultak mindenfelé a kerti munkák (ásás, vetés, ültetés) is.

Vetések állása: Őszi gabonák teletése kedvező volt, fagykár alig észlelhető, a vastag hótakaró alatt nedves földben úgy a buza, valamint a rozs vetések kifogástalanul teletek. A meleg kora tavaszi napok a késői vetéseket is gyors kikelésre és fejlődésre bírták. A korai őszi kevesebb szépek, selylik az őszi tartós szárazságot, annál sürűbben fejlődnek a későiek, amelyek kedvező időjárás mellett rövidesen utána fejlődhetnek. Tavaszi gabonafélék vetése folyamatban van.

Állatállomány: Tápláltság tekintetében a rendes tavaszi állapotban van, a takarmányhiány erősen meglátszik. Járványos betegségek alább hagytak.

Az E. Méhész-Egylet zároit ingóságait feloldották és a múlt héten át is vette az egyesület azokat az irattárával együtt. A méhészek minden, a méhészet körébe vágó kérdésben forduljanak az E. M. E. titkári hivatalához, mely Kolozsvári, Attila u. 10 sz. alatt van.

Méhészeti útmutató ingyen. Az E. M. E. kiadásában 1918-ban megjelent méhészeti útmutatót 2 leu postai portó és kezelési költség ellenében megküldi az E. M. E. titkári hivatala. (Kvár, Attila u. 10)

Mésznitrogén műtrágyázási kísérletet végez az idén az E. G. E. Növénytermelési Szakosztálya a dicsőszentmártoni Nitrogén Ipar R. T. által készített mésznitrogénnel. Az eredményről annak idején be fogunk számolni. Mésznitrogén kapható az E. G. E. gép-osztályában a Hann és Tsa cégnél Kvárt, (Deák F. u.)

Akik lapunk közlése alapján kértek ingyen mézélő gyógynövény magvakat, azok részére az E. M. E. titkári hivatala elküldötte postán a vonatkozó kérések beérkezésének napján.

Megérkeztek a Sach ekék az E. G. E. Gépsztyálya, a Hann és Tsa céghez (Kvár Deák F. u 11) Miután rendkívül nagy a kereslet az ekék iránt a gazdák és kereskedők körében, ajánljuk a gazdaköröknek, hogy szükségletüket sürgösen kössék le. Ugyanott olcsó és jó triörök is vannak raktáron. megjött a rézgálic saffia és manilla zsineg is.

Piaci jelentés. Az elmúlt hétről nincs különösebb jelenteni valónk. Az állatvásárokon általában kevés a felhajtás, aminek az oka a gazdasági munka megkezdése és a takarmányszükség miatt érzett aggodalom csökkenése. Az árak még mindig emelkednek. A borspiac helyzetéről ellentétes hírek érkeznek. Aradmegyében nagy tételeket vásárolnak kivitelre, míg az erdélyi borokat kevéssé veszik. Amott emelkednek az árak, itt meg hanyatlanak.

A földmérés előiskolája.

Térképek.

Tudnunk kell valamit a különböző térképekről, térkép olvasásról és azoknak kezeléséről.

Az Erdélyben forgalomban lévő térképek vagy egy lapon készültek az egész községi határra kiterjedőleg vagy pedig községenként több lapon szerkesztettek, az úgynevezett *térkép szelvényeken*.

Az előbbiek régi tagosítási térképek, rendszerint színesek, nagy terjedelműknél fogva rendkívül nehezen kezelhetők, gyorsan rongálódnak, szakadnak, gyűrődnek és allg néhány évi használat után elpusztulnak. Egyedüli előnyük az, hogy az egész határ egyszerre is áttekinthető.

Erdélyben ilyen alakban a tagosítási térképek csak 1892-ig készültek, mert az 1892-ik évi XXIV. törvény-cikk kötelezővé tette a szelvény rendszert.

A szelvény térképek igen könnyen kezelhetők, tartósak, bár nem szakembernek megnehezítik az áttekintést, mert egy-egy lapon a határnak csupán egy-egy kisebb része szerepel. Egy ily lapra ugyanis 500 holdnál nagyobb terület nem fér.

Mielőtt valamely térkép alapján méréseket akarunk végezni vagy területeket számítani, tudnunk kell, hogy a térkép összeszárad és zsugorodik, tehát a méretek levételéhez szaktudás kell. Ennek ismertetését itten mellőzhetjük.

Tájékozás.

A régi térképek rendszerint keret nélkül valók, miéltis a tájékozódáshoz szükséges irány (lásd a rajzot) mindig külön meg van jelölve.

A térképeken látható nyíl É betűs vége északot jelent, D betűs vége pedig délt. Ha tehát térképpel tájékozódni akarunk, ismerni kell a földrajzi égtájakat.

Ezek kétféleképpen állapíthatók meg; és pedig vagy a nap szerint igazodva, tehát nappal, vagy pedig a Göncölszekere szerint, tehát éjjel. Értve természetesen a műszer nélküli való tájékozást.

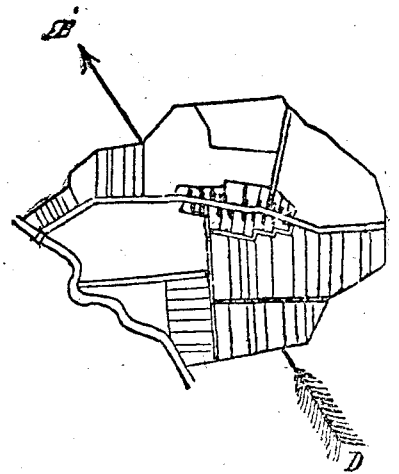
Nappal. Ha jobb karunkat egyenesen oldalt kinyújtjuk azon pont felé, ahol a nap felkel, bal karunkat ugyanígy kinyújtva azon pont felé, ahol a nap lenyugszik, akkor előttünk van észak, mögöttünk dél, jobbra kelet, balra nyugat.

Éjjel. Ha a rajzon feltüntetett irányt megfigyeljük, egy kisebb csillaghoz értünk, az úgynevezett Északi sarkcsillaghoz vagy Zenithhez. Ha arccal egyenesen feléje fordulunk, akkor előttünk vagy is a sarkcsillag irányban van észak, mögöttünk dél, jobbra kelet, balra pedig nyugat.

A szelvény rendszerű térképeken nem látunk nyilat, hanem egy téglala alaku keretet, az úgynevezett szelvénykeretet. E keret felső vonala az északi szelvényvonal, iránya pedig szigorúan kelet-nyugati; ilyen irányu a keret alsó vonala is és neve déli szelvényvonal; a jobb oldali a keleti, bal oldali pedig a nyugati szelvényvonal, irányuk pedig szigorúan észak-déli. Ha tehát vagy az alsó vagy a felső vonalat a kelet-nyugati irány szerint helyezem, tájékoztattam az egész szelvényt.

Méretarány.

A régi térképen látható a többi között: Méretarány $1''=40^0$, ami azt teszi: egy hüvelyk a térképen

egyenlő 40 öllet; vagy $1''=50^\circ$, egy hüvelyk egyenlő 50 öllet; vagy $1''=100^\circ$, egy hüvelyk egyenlő 100 öllet.

Az újabb rendszerű térképeken pedig ez áll: Mértékarány = 1:2880, ami azt jelenti, hogy a természet 2880-szorosa nagyobb a térképnél.

Szervezkedő mozgalmak.

Iparkamaraikongresszus Bukarestben, országos ipartestületi kongresszus Kolozsváron.

Az ipar lábraállítására érdekében nagyarányú mozgalmak indultak meg. Nem régiben zajlott le a bukaresti kamarai kongresszus, melyen a kamarai szervezet újjáalakításáról volt szó. Itt kaptak választ a csatolt részek kamarái egy még múlt évi előterjesztésükre a kamarák önkormányzatának (autonomia) főtartására nézve. A román kereskedelmi főigazgatónak kamarai reformtervezete az egyes kamarák függetlenségét eléggé méltányolja. És így az erdélyiek sok jót várnak az őszre valószínűleg törvényerőre emelkedő tervezettől.

Ép úgy a kolozsvári ipartestület a lecsatolt részek összes ipartestületeit gyűlésre hívta össze április 23-án egy országos szervezetnek a megalkotására. A meghívók a vidéki ipartestületekhez azzal a felszólítással mentek szét, hogy a megtárgyalandó eszmékről, szervezkedési kérdések fölvetéséről az egyes ipartestületek maguk is gondolkozzanak és azokat a kolozsvári ipartestülettel idejekorán közölgék. A vezetőség ez uton is felhívja az egyes testületeket, hogy köriratára mentül sürgősebben válaszoljanak, mert a begyűlt anyag feldolgozására idő kell.

A kolozsvári ipartestület a maga részéről tárgyalandónak tartja az aradiaknak azt a köriratát, melyet már minden testület megkapott. Ebben a köriratban nevezetesen annak beható tanulmányozásáról és megvitatásáról van szó, hogy mikép kellene az egyes ipartestületek szervezetét bensőleg úgy megalkotni, hogy az a változott viszonyoknak és a kor fejlődésének megfelelően életet öntsön az álmag testületbe. Tárgyalni fogják az új ipartörvény ama sokaktól rosszul értelmezett rendelkezését, hogy oly testületek, melyek nem valamely törvény védelme alatt keletkeztek, föloszlandók volnának. Szó lesz az ipartörvény módosításáról, az ipartestületek kötelezővé tételéről, mielőtt annak megalakítását az iparosok kétharmad része kívánja. Különösen azonban épen az országos szervezkedés kérdését beszéljük meg.

Mi a magunk részéről örömmel üdvözöljük a kolozsváriaknak ezt a várva-várt és nagyon is időszertü megmozdulását. És kérjük a végekre, a falvakra szét-szóródott iparos testvéreinket, hogy a még hátra levő időt használják föl a környékükhez eső testületi központok fölkeresésére és azzal a kapcsolat megteremtésére. Mivel a törvény értelmében vidéki iparos városi ipartestületnek tagja nem lehet, tanácsolnók vidéki kézműiparosainknak a járási ipartestületek megalakítását, melyet a törvény megenged, ha egy járásban százan legalább összeállnak. Ilyen ipartestület már van is a petrozsényi járásban. De figyeljenek mindenképp fölötte lapunkra, ahol mindenről idejekorán adunk hírt. Tájékozódás végett közölgük az ipartestületi központok névjegyzékét, hogy tudják, kiki honnan kapjon fölvilágosítást, ha járási szervezet megalakításához kezd hozzá.

Hol vannak megszervezve a testületek?

Abrudbánya, Arad, Bánfihunyad, Belényes, Bihar-diószeg, Brassó, Csikszentada, Déva, Dicsőszentmárton, Érmihályfalva, Gyergyóditró, Gyulafehérvár, Karánsebes, Kolozsvár, Kovászna, Liebling (Temesvm.), Lugos, Medgyes, Mezőberény, Mezőcsátb, Mezőkovácsháza, Mezőkövesd, Mezőtur, Nagybánya, Nagyenyed, Nagykároly, Nagyléta, Nagyszalonta, Nagyvárad, Nagyszében, Petrozsény, Resica, Szászváros, Székelykeresztúr, Szilágy-somlyó, Temesvár, Tenke, Ujarad, Zilah.

Az ókirályság ipari uralma.

Sokat hallottak olvasóink a regát politikusaiknak arról a törekvéséről, hogy Erdélyt, hasonlóképpen Bukovinát, Besszarábiát is politikai téren nyomtalanul, hagyományainak, fejlődésének méltányolása nélkül akarják beleolvasztani Nagyromániába. A politikai egységesítés nyomán most az ipari egységesítés keresztül-vitelén dolgoznak az ókirályságbeliek. Azonban megint nem úgy, hogy a történelmében régibb, művelődési eszközeiben magasabb színben álló erdélyi ipari élet szárnyaljon át a Kárpátokon a regát síkságai fölé. Március 25-én Bukarestbe gyűjtötte a régi királyság ipari szövetsége (Uniunea Industriarilor din Romania) az ország összes iparos és ipari szövetségeit azzal a céllal, hogy a főntemléket szándékát keresztül erőszakolja. Az erdélyi ipari érdekeltségek keményen ragaszkodnak vívmányaikhoz és eltökélt szándékuk, hogy az egyesülést, illetőleg a központba való beolvadást meggátolják, önállóságuk teljes megóvása mellett azonban együttműködésre följajnlakoznak.

Olvasa a „Pásztortűzet”.

MULATTATÓ

Üzenet a falumnak.

Körösmenti kicsiny falum!
Nemsokára újra látlak.
Visszahív a színes alkony,
Házunk és a tiszta vágyak.
Ugy vonz már a Körös partja,
A kis erdő és a szép domb,
A nagy mező sok virága
És kertünkben a nyárfalomb.

Körösmenti kicsiny falum!
Beteg fiad majd visszatér.
Hív a liget, a kis patak;
Gyermekkori szép csatatér,
Az ifjuság, az emlékek,
A hajnal és furulyaszó,
... És úgy vár rám még sok öröm
Még az a sok kis házikó.

Ugy fojt már a városi lég,
S oly rosszak itt az emberek.
... Beteg vagyok, nagyon beteg...
Visszatérek újra hozzád!
Egy barátom van: a bánat,
Egy kísérőm: a szenvedés,
Néhány elsírt kicsiny dalom,
... De reményem kevés... kevés...

Int a templom karcsu tornya
És rám hajlik a sok pipacs,
Átölel az esti szellő
S a röpködő virágillat.
Messzi hegyek lila kékje
Szál át hideg szívem felett
S reám nevet a kis ösvény,
Amely házunk felé vezet...

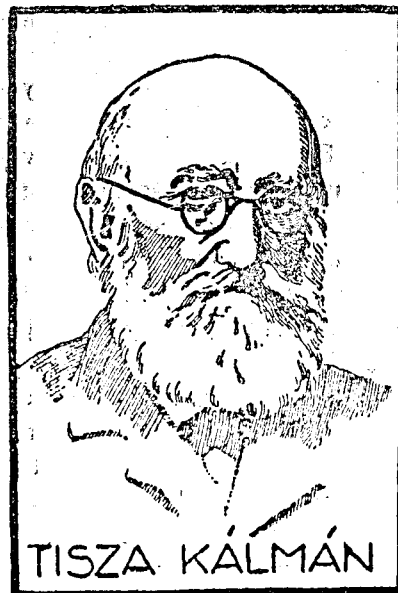
Körösparti kicsiny falum!
Visszasír a lelkem hozzád.
Nagyon, nagyon fáj az élet...
Megálltam. Nem megyek tovább.
... Csöndes szavad majd meggyógyít,
S szived, tudom, hogy megbocsát...
— Mikor a rét virulni kezd:
Visszatérek újra hozzád.

Gyarmati Ferenc.

A „szusz.”

Itt minálunk, Szatmárban, még a szülőházamban, Máramarosban a gögös emberre azt szokták mondani, hogy sok benne a „szusz.” Ez a gyanús hangzású szó tehát tulajdonképpen gögöt jelent. Ez a gög aztán a család tekintélyéhez mérten lehet Takács, Kovács, Ibrányi, Kovásznay, gróf Dégenfeld vagy akármiféle családi szusz; amit aztán a nevelés vagy növelni, vagy letörni igyekeznek, amint a család vagyoni, vagy erkölcsi állapotának hullámzása megköveteli. Ezeknek előrebocsátása után rátérek magára a történetre, amelynek egykori szereplői ma már békességben nyugosznak ott, ahol megszünik minden személyválogatás, de viszont az Ur el is töröl minden könnyhullatást.

Nevezetes diák volt Debrecenben az elnyomatás korszakában Géresy Kálmán, kétször a debreceni tankerület nagytudományú igazgatója. Azért volt pedig nevezetes, mert óriási emlékező tehetsége megengedte neki azt a szellemi fényűzést, hogy fogadásból megtanulta a komáromi kalendáriumot, még pedig a vásároktól kezdve és visszafelé. És ilyen istenadta tehetséggel elkövette tanáraival szemben azt a tréfát, hogy hónapokon keresztül kerülte az előadásokat, miért egyik tanára és nagybátyja, a híres Lugosy professzor irgalmatlanul haragudott rá. A lángész azonban kijátszotta magát és az iskolakerülő debreceni diákból a debreceni tankerület főigazgatója lett. Diákpályája közben egy ideig a Tisza-családnál nevelősködött, hol nem könnyű dolga lehetett a csemeke irányítása közben a puritán egyszerűségű Tisza Kálmán és felesége: a született, büszke gróf Dégenfeld leány között. Mind-egyik a maga képére akarta formálni a fiukat. Természetes, hogy a nevelő ur, bár a legnagyobb tisztelettel

bánt a grófnővel; osztatlan szimpatija mégis a ház uraé Tisza Kálmáné volt. Emiatt aztán néha félreértések is merültek fel egyrészt a házastársak, másrészt köztük, meg a nevelő ur között. Ezek közül maradt fenn egykoru tanuk elbeszélése után az itt elmondandó eset. A Tisza fiuk már zsenge korukban meglehetősen önállóságra törekedtek, mi a nevelő ur tekinté-

lyének a rovására is mehetett volna. De Géresy Kálmán nem olyan fából volt faragva, aki holmi önkényes makacsságot nevelői jámborsággal túrni lett volna hajlandó. Ellenkezőleg. Ha valamelyik fiúnál az engedelmesség felmondására való törekvést kezdte tapasztalni, azonnal erőlesen a sarkára állott és a legradikálisabb eszközöktől sem riadt vissza, hogy a gátat keresztülörni készülő kis Tiszákat medrükbe visszaterelje. Egyszer különösen komoly eset történt. Az egyik fiu valami kérdésben teljesen megtagadta az engedelmisséget Géresyvel szemben, ki nevelői tekintélyét mindenáron megakarván védeni, gondolkodás nélkül lecsipte a tiz körméről a lázongó nebulót s olvasatlanul rakta kimondhatatlan részére egy jó nádpálcával az egyedül üdvözítő orvosságot. A nagy sivalkodásra rémülten nyit be a grófnő a tanulószobába s látva rugkapáló csemetéjét a nevelő ur vesszeje alatt szenvedni, megbőtránkozva kiált fel:

— Az Istenért, mit csinál kedves Géresy?

— Semmit méltóságos asszonyom, csak kiverem belőle a gróf Degenfeld szuszt!

Tisza Kálmán dicséretére legyen mondva, Géresy ur továbbra is nevelő maradt a családban.

Imre Károly.

Szokatlan ajándék.

Egyik munkatársunk ezzel kapcsolatban Géresyről még a következő történetet beszéli el:

Géresy Kálmánnak a Tisza-háznál mindenben uri dolga volt s nagyon megis elégedett a helyzetével, csupán egy dologban nem tudott a ház rendjével megbarátkozni. De aztán ebben végre tulságosan kielégítették az igényeit.

Tisza Kálmánné mindenre kiterjedő takarékosága még a gyufát is bizonyos számú szálakban jutatta a ház és a háztartás tagjainak. Így naponta 10 vagy 15 szál járt ki Géresynek is. Ezt ő csak nagyon kicsinyes fősvénykedésnek tartotta s e nézetének itt-ott, — ha nem is igen hangosan, — kifejezést adott.

Vahogy eljutott az elégtelenség híre a Nagyasszony fülébe is. Jött a karácsony.

TISZA KÁLMÁNNÉ
GR. DEGENFELD ILONA

Kiki megkapta a maga meglepetését s ezek között Géresy is. De legnagyobb meglepetése mindenesetre az a nagy ofromba deszkaláda volt, melyen az ő címén kívül egy csomó rejtélyes vasuti cédula és szám állott. Ezt a tilokzatos nehéz csomagot az udvari béresek egyenesen hozzá hurcolták s mikor többi ajándékait bevitte, csak ott találta a szobájában.

El nem tudta képzelni, hogy mi lehet benne. Látta, hogy neki szól s megtudta, hogy a Kegyelmes Asszony rendelte egyenesen hozzája. A tartalmáról azonban senki sem tudott semmi fölvilágosítást nyújtani. Végre vésőt, harapófogót kerített s jókora fáradsággal sikerült a nagy ládát kibontani.

Ekkor kiderült, hogy a nagy, mázsás láda csupa gyufásskatulyával van tele.

Másnap megköszönte a különös ajándékot, de szerényen tiltakozott, hogy nem érti, miért kapott ő egyszerre évekre elegendő gyufát.

A Kegyelmes Asszony aztán tréfásan megadta a magyarázatot:

— Hát bizony kedves Géresy, inkább több legyen, mint kevés. Higyje el nekem, hogy én nem tisztán fősvényeségből adom ki szálanként a gyufát. Adok én magának, ha így jobb, ládászámra is, hiszen Istennek hála erre még csak telik. Hanem én azért bajlódom még ilyen csekély értékű dolgok megszámlálásával is, mert azt szeretném, ha a környezetemben mindenki takarékoságot tanulna. Mert látja, erre nem is annyira nekünk van szükségünk, mint azoknak, akikért még a gyufát is kiszámlálom.

Géresy megértette a leckét és többet sohasem beszélt a Nagyasszony kicsinyes fősvénykedéséről.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Kiváncsi. Érdeklődésére utánna jártunk és az óvodónőkre azt a tájékoztatást kaptuk, hogy alkalmazásuknak feltételei: az óvodák hiányzanak. Csak a gyártelepeken és más fontos gócpontokon lehet óvoda-nyitást kérelmezni a tanfelügyelőknél. A nyugdíjazás iránt a kormány még nem adott ki rendelkezést, de most az általános actioval ez is düllőre jut. A román állam eskü vagy fogadalom nélkül nyugdíjat senkinek nem folyósít. Mi nekünk az a felfogásunk, hogy a békeszerződés után mindenki leteheti az esküt, vagy fogadalmat akármilyen hatóságnak. Sőt ott, ahol ezt megkövetelik, le is kell tenni. A nyugdíjasok egy nyomtatványlapot kell, hogy kitöltsenek. A nyugdíjasok az illetékes tanfelügyelőnél kérelmezendők.

Csendőrnék. Több oldalról intézett kérdezősködésre a következő tájékoztatást küldjük:

1. Az utoljára folyósítva volt havidíjak 1918 év októberétől mutatandók ki, de 1918 októberében a havi-

díjak 100%-kal fel voltak emelve. 2. Akiket a magyar kormány nyugdíjazott, hivatalosan kötelesek igazolni, hogy nyugdíjazásuk óta hol tartózkodtak. 3. Ha a férj még nem volt nyugdíjazva, igazolandó, hogy 1918 októberében mennyi volt a nyugdíj alapjául figyelembe veendő fizetése. 4. A kérvényben megnevezendő azon adóhivatal, melynél a nyugdíjat felvenni óhajtja. Ez természetes. A szükséges szolgálati okmányok most már pósta útján is beszerezhetők a budapesti csendőrpáncsnokságtól. 5. A kérvény címzendő: Nyugdíjigazgatóság Cluj. Str. Bartha M.-utca 14. A kérvényre 1 leu okmánybélyeget és 25 bani segélybélyeget kell tenni. A tájékoztatót minden érdeklőt fél jól jegyezze meg és a szerint járjon el.

K. Simon, Ilyefalva. Vármegei erdőőr a vármegye főjegyzőjénél köteles jelentkezni és nyugdíjazás iránti kérését előterjeszteni szóval, vagy írásban. Az adóhivaltól ki kell venni az utolsó fizetés mennyiségét igazoló okmányt és az eskü letévést igazoló nyilatkozatot alá kell írni. Az alkalmazásra vonatkozó egyéb okmányok nem kellenek, mert azok meg vannak a vármegyénél. Azokra csak hivatkozni kell.

S. L. A kolozsvári pénzügyigazgatóságon azt a felvilágosítást nyertük, hogy a pénzügyőrök ügye most van döntés alatt. Informatorunk szerint aggodalomra nincsen ok, mert ha lesz is változás, az a szerzett jogokat nem fogja érinteni.

P. M. Ön érdemleges kritikát kér tőlünk. Készséggel megteesszük. Írásai nem egyebek, mint az életet és embereket még nem ismerő fiatalos csevegések, de semmiképp sem elbeszélések, rajzok, vagy éppen novellák. Mert hiányzik mindenikből az eredeti gondolat, a helyes beállítás, a helyes szerkezet, az erő, a drámai hatás, a változatos esemény, az élet hí festése stb. Általában a legelemből naivitások keverve képtelenségekkel lélektani ismeretek és hatások mellőzésével. Látszik, hogy lélektani és drámai hatásokat elérni, de nincs ereje hozzá. Nincs ahhoz elegendő tapasztalata, éles megfigyelő képessége, ember- és életismerete. Teljesen rossz a „Mindennek vége”, „Az elmaradt párbaj” és „A sors keze”. A többi 7 is nagyon gyenge. Ha a falusi élet szépségeit jól megfigyelné s azokat megrajzolná hűen, színesen, elevenen, szívesen vennék írásait, a beküldötteknek azonban sem tárgyválasztása, sem kidolgozása — a fentiek szerint — teljességgel nem sikerült. (g. e.)

Forgalmi adó címen bejött két kérdezősködővel közöljük, hogy ezt az 1%-os adót olyan iparosnak is meg kell fizetnie, aki piacon nem árusít. A készített árukat ugyanis az ilyenek se tartják meg, hanem valami uton mégis csak eladják. Az iparosnak azonban az ilyesmi miatt ne fájjon a feje, egyszerűen kalkulálja bele a vásárló térére az árba.

SZENT BIBLIA

6- és új testamentum

megrendelhető a „Minerva” Részvénytársaságnál, Kolozsvár, Mária királyné-u. 1.

ÁRA 32.50 LEU.

Szétküldés postai ajánlott keresztköttéssel.

A rendeléssel egyidejűleg a pénz is 0000000 beküldendő. 0000000

Értesítő könyvecske
az elemi iskolák I—VI. o. számára kapható:

MINERVA

Irodalmi és Nyomdai Müintézet Részv. Társ.-nál
Kolozsvár, Mária királyné-utca 1 szám.

Ára 350 Leu. Tanítóknak 3 Leu.

Hanemann-rács lecsiszolt széllel újra kapható.
Az összes méhészeti felszerelések. Kiváló szűrke tenyész anyaméh. „Kezdődy”-féle hidegen folyó oltóvíasz békeminőségben újra kapható

Dzierzon méhészknél

Nagyvárad, Teleky-utca 32.

Kiadó: Dr. Boronkay Béla.

Mindennemű hüléses fájdalmak,
csúsz, köszvény és rheuma egye-
dűli biztos gyógyszere

„Rheuman”

Kapható az **REGULAR** gyógyszerárban
Topánfalván—Câmpeni.
Kis üveg 12 lei, nagy üveg 22 lei.
Postai szétküldés!

Nyomatott „Minerva” Irodalmi R.-T. Cluj (Kolozsvár) Strada Regina Maria (Deák Ferenc-utca) 2. sz.